
HERSTEL-NL is een oproep om tot beter coronabeleid te komen

HERSTEL-NL Deelnemers:

Baarsma,	Barbara	Hoogleraar Toegepaste Economie UvA
Bal,	Roland	Hoogleraar Bestuur en Beleid van de Gezondheidszorg, EUR
Broek - Altenburg, van den	Eline	Gezondheidseconoom, Hoofd Volksgezondheid, UVM Medisch Centrum
Douma	Sylvia	MD, Specialist Ouderengeneeskunde
Fransman,	Robin	Politicooloog, publicist, Hoofd Financiële Sector, De Argumentenfabriek
Helsloot,	Ira	Hoogleraar Besturen van Veiligheid, Radboud Universiteit
Jacobs,	Bas	Hoogleraar economie en overheidsfinanciën, EUR
Peeters,	Evelien	Internist-endocrinoloog
Rhee, van der	Bo	Hoogleraar Operations Management, Nyenrode Universiteit
Sipkema,	Anthony	Veiligheidsadviseur, AW Safety Consulting
Steketee	A.	Huisarts
Teulings,	Coen	Universiteits Hoogleraar, Universiteit van Utrecht
Toth,	Marcel	Psychiater
Vlieger,	Erik-Jan	Arts, fysicus en ondernemer, Allii
Vosters	Jan	Arts Maatschappij en Gezondheid

3 december 2020

Lees verder

Ons doel

Wij willen corona beleid met maatregelen die onze samenleving minder schade doen.

Wie wij zijn

Wij zijn een groep professionals van onder meer artsen, economen, beleidsonderzoekers en wetenschappers die zich grote zorgen maken over het coronabeleid en de gevolgen daarvan voor Nederland. Wij denken dat een beter beleid mogelijk is en dat alternatieven beter moeten worden bekeken.

Wat wij willen

Wij hebben drie verzoeken aan het kabinet, ons parlement, adviseurs, beleidsmakers en bestuurders:

- 1. Reken risicogestuurd beleid door**
- 2. Hanteer bij deze doorrekening een gebalanceerd en transparant afwegingskader**
- 3. Houd bij het finale besluit over beleid de onderliggende waarden in het oog**

We lichten deze verzoeken hierna graag toe.

---

1. Reken risicogestuurd beleid door

Bij aanvang van de Covid-19 pandemie was het coronabeleid van het kabinet gericht op het beschermen van kwetsbaren en het voorkomen van overbelasting van de zorg. Echter, de afgelopen maanden lijkt het beleid steeds meer gericht geraakt op het weren van het virus bij alle Nederlanders. Het succes van dit beleid wordt daarmee onder meer gemeten aan het aantal positieve PCR-test uitslagen per dag.

Deze aanpak veroorzaakt grote materiële en immateriële schade aan onze samenleving. Bovendien heeft het beleid er vooralsnog niet voor gezorgd dat het aantal positieve uitslagen is gedaald naar een voor het kabinet acceptabel niveau. Het coronavirus zal ons de komende maanden waarschijnlijk niet verlaten. Er volgt een patstelling. Strenger beleid is niet haalbaar, los van de vraag of het de verdere verspreiding van het virus vermindert. Versoepelen kan anderzijds ook niet, want dan lopen de besmettingen weer op. Het beleid zit daarmee vast. De enige redelijke oplossing is het opbouwen van voldoende immuniteit. Dat kan via twee routes: (1) grootschalig inenten met de veelbelovende vaccins die nu in aantocht zijn en (2) natuurlijke immuniteit na besmetting. Volgens het RIVM duurt het afleggen van route 1 nog een jaar, met grote bijbehorende economische en gezondheidsschade. Immuniteit bereiken via route 2 duurt onder het huidige beleid nog veel langer.

Gelukkig is er een alternatief denkbaar: risicogestuurd beleid. Het is bekend welke groepen risico lopen op ernstige covid-19: mensen boven de 70 en mensen met ernstige onderliggende aandoeningen, zoals ernstige obesitas, chronische longproblemen, diabetes en hartkwalen. In deze groep vinden nagenoeg alle overlijdensgevallen plaats en het grootste deel van de zorgbelasting. Deze groep noemen wij de Covid-vatbaren. Ons risicogestuurd beleid is er op gericht besmettingen onder de Covid-vatbaren zo veel mogelijk te voorkomen. En dat zij wel optimaal verzorgd worden als zij toch ziek worden.

Met dit beleid stellen wij voor zelfbescherming en zelf-isolatie maximaal te faciliteren met een speciale ziekte wet en financiële hulp voor veilig vervoer en huisvesting; door safe zones en safe times in te richten; en mensen die niet kunnen zelf-isoleren met maximale beschermingsmaatregelen te ondersteunen. Sneltesten kunnen ondersteuning bieden bij het vormgeven van dit beleid.

Met meer risicogestuurd beleid kan het risico op overbelasting van de zorg afnemen, omdat minder-vatbaren significant minder zorg nodig hebben na besmetting. De minder-vatbaren kunnen daarmee grotendeels terug naar het 'oude normaal' en ervaren zo meer vrijheid en mentale gezondheid. Risicogestuurd beleid leidt ook tot lagere nevenschade van de maatregelen. Onder deze groep zal het virus sneller rondgaan, zodat eerder immuniteit ontstaat en het virus zich niet meer via deze mensen zal kunnen verspreiden naar risicogroepen. Daarnaast kunnen minder-vatbaren, die bang zijn voor het virus, met dit beleid alle ruimte krijgen zich te begeven in de safe zones en daar de komst van een vaccin af te wachten. Niemand wordt gedwongen.

Natuurlijk zal de barrière tussen Covid-vatbaren en minder-vatbaren niet 100 procent bestand zijn tegen het virus. In de periode waarin immuniteit opgebouwd wordt onder de minder-vatbaren, lopen de Covid-vatbaren daardoor een risico op besmetting met het rondgaande virus. Modelleren is dan belangrijk om de omvang van dit probleem te bepalen en vast te stellen wat de effecten zijn van mitigerende maatregelen om dit 'lek' te dichten. De inzet van sneltesten kunnen een mitigerende maatregel zijn voor bezoek en werken met Covid-vatbaren. Ook kan door modellering worden berekend hoe lang het duurt om bescherming door toenemende immuniteit onder de minder-vatbaren op te bouwen. Uiteraard betekent dit ook dat extra aandacht nodig is voor het optimaal organiseren en faciliteren van flexibele zorgcapaciteit.

---

2. Hanteer bij deze doorrekening een gebalanceerd en transparant afwegingskader

We pleiten voor het expliciet en transparant maken van de effecten van de verschillende beleidsmaatregelen om verspreiding van het virus te beperken. Afwegingskaders, die een overzicht geven van de kwalitatieve en kwantitatieve effecten, zijn daarbij behulpzaam. Zo'n afwegingskader maakt duidelijk welke effecten van voorgenomen beleidsmaatregelen het kabinet meeweegt en hoe zwaar. Zonder dat kader is het beleid niet transparant, wat ten koste gaat van het draagvlak, omdat niet zichtbaar is hoe belangen zijn gewogen. Zonder draagvlak zijn maatregelen niet alleen onvoldoende effectief, omdat mensen hun gedrag niet aanpassen, maar ook het vertrouwen in wetenschappelijk adviseurs en overheden komt dan in het geding.

Afwegingskaders moeten naast transparant ook gebalanceerd zijn, waarbij de principes van proportionaliteit en subsidiariteit leidend zijn. Proportionaliteit betekent dat er een redelijke verhouding moet zijn tussen het doel en het ingezette middel. Daaraan gerelateerd is subsidiariteit: dat het minst ingrijpende middel wordt ingezet om een bepaald doel te bereiken. Daarbij worden kosten en baten gewogen. Baten kunnen worden gewogen in directe termen van minder mensen die ziek worden of overlijden als gevolg van het virus en het toegankelijk houden van de acute zorg. Daarnaast kunnen baten worden gewogen in indirecte termen van minder uitgestelde zorg en minder mentale gezondheidsproblemen.

Daartegenover staan de kosten, die worden bepaald door financiële effecten te berekenen die uitgebreider zijn dan louter de directe kosten van behandeling of ziekenhuiszorg gerelateerd aan Covid-19, in termen van uitgestelde zorg. Deze kosten betreffen met name sociaal-maatschappelijke effecten en financieel-economische schade.

Uitgestelde zorg leidt tot verloren gezonde levensjaren van niet-coronapatiënten, die minder of geen zorg krijgen doordat de schaarse zorgcapaciteit niet aan hen wordt toebedeeld. Voorbeelden hiervan zijn het te laat stellen van diagnoses die zwaardere behandeling vereisen, met uitgestelde operaties en meer sterfte tot gevolg. De sociaal-maatschappelijke effecten worden berekend in termen van aantasting van het algemene welzijn, zoals de toename van onveilige thuissituaties nu mensen vaker thuis zijn, de verslechtering van de positie van kinderen uit kansarme gezinnen die door afstandsonderwijs nog verder achterop raken, de toename van eenzaamheid onder ouderen die geen bezoek mogen ontvangen in het verpleeghuis (en de angst hiervoor bij familieleden), de toename van werkenden die hun baan verliezen en langdurig werkloos worden en de toename van jongeren die hun perspectief op studies en stages stevig zien verslechteren. Deze maatschappelijke effecten leiden onder meer tot een toename in de vraag naar mentale gezondheidszorg en daarbij behorende hogere zorgkosten, bijvoorbeeld voor jeugdzorg.

De financieel-economische kosten moeten ook worden gewogen. We kunnen niet alle kosten en baten op de centimeter nauwkeurig doorrekenen, maar met een beter risicogestuurd beleid kunnen met minder kosten veel hogere baten worden gerealiseerd. Het afwegingskader moet worden onderbouwd met wetenschappelijke inzichten op basis van betrouwbare data. De diverse wetenschappelijke onderzoeken moeten dan ook nauwkeurig worden bestudeerd en gewogen op basis van proportionaliteit en subsidiariteit. De na druk moet daarbij liggen op maatregelen met een bewezen, of ten minste beoogd, significant effect (doel) en lage kosten (middel).

---

3. Houd bij het finale besluit over beleid de onderliggende waarden in het oog

Wij roepen op om bij het finale besluit de volgende onderliggende waarden te hanteren:

Behandel alle levens gelijkwaardig

Gezondheid is meer dan louter de afwezigheid van corona. De gezondheidsschade die mensen oplopen als gevolg van de maatregelen of als gevolg van uitstel van reguliere zorg, is even onwenselijk als de gezondheidsschade van Covid-19. Behandel gezondheidsrisico's dan ook op dezelfde manier, is ons advies. Redeneer vanuit de reguliere afwegingsnormen voor behandeling en ingrijpen die in de zorg al jaren worden toegepast, gebaseerd op de proportionaliteit en het subsidiariteitsprincipe. Dat geldt ook voor bestaande criteria voor vaccinatie- en screeningsprogramma's. Wijk alleen degelijk gemotiveerd en na een publiek debat af van deze criteria. Het beperken van vrijheden en grondrechten van grote delen van de bevolking, zonder expliciete dialoog, is inhumain. Als mensen gedwongen worden zichzelf te isoleren, of om de regie over het eigen leven of lichaam uit handen te geven, dan stelt dit extra eisen aan de zorgvuldigheid van het afwegingskader, ongeacht de omstandigheden.

Bescherm dat wat het leven waardevol maakt

We maken allemaal elke dag afwegingen tussen kwaliteit en kwantiteit van leven. De nu geldende maatregelen gericht op bestrijding van het virus ontnemen ons die keuzevrijheid. Het kabinetsbeleid en de coronamaatregelen hebben inkomens, banen en bedrijven beschadigd en opleidingen, verjaardagen, jubilea, schoolreisjes, diploma-uitreikingen en het culturele leven stilgelegd of vertraagd. Dit staat voor verloren tijd en verloren levenskwaliteit die niet meer is in te halen. Alles wat het leven waardevol maakt, moet expliciet worden gewogen in de maatschappelijke besluitvorming. Een dialoog en publiek debat over algemene kwaliteit en kwantiteit van leven zijn daarbij aanbevolen.

Repareer de ongelijkheid die door coronabeleid ontstaat

De kosten en baten van het coronabeleid zijn zeer ongelijk verdeeld. Nooit eerder offerden zo velen zo veel op voor zo weinigen. Onze kinderen zullen nog jaren moeten leven met de effecten van de huidige maatregelen. De overheid herverdeelt vrijheid, welzijn, gezondheid en welvaart op een schaal en in een tempo die nooit eerder zijn vertoond. Daarbij worden de minderbedeelden het hardst geraakt. Erken de extreme herverdeling die het coronabeleid veroorzaakt en repareer deze zoveel mogelijk. Daardoor worden maatregelen niet alleen rechtvaardiger, maar zal er tevens meer maatschappelijk en politiek draagvlak zijn voor noodzakelijke maatregelen.

Faciliteer een gebalanceerd en transparant politiek en publiek debat

Bevorder een open communicatie in en met de samenleving waarin plaats is voor diverse perspectieven. Burgers moeten vragen kunnen stellen over elk aspect van het kabinetsbeleid, zoals dat een democratie betaamt. Vertrouw op de goede wil van burgers en schraag dat vertrouwen met het delen en bespreken van de dilemma's. Maak openbaar welke beleidsalternatieven worden en zijn overwogen wat daarbij de aannames zijn, het wetenschappelijk bewijs, de kosten-batenafwegingen, de ethische afwegingen en de politieke afwegingen.

-0-

Meer informatie vindt u op www.herstel-nl.nl